

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm, In Tertiam Partem
Divi Thomae. Tomi Qvinque**

Mysteria Vitæ Christi, Et Utrivsqve Adventvs Eivs Accurata Disputatione Ita
complectens, vt & Scholasticæ doctrinæ studiosis, & Diuini verbi
Concionatoribus vsui esse poßit

Suárez, Francisco

Moguntiaë, M.DC.XVI.

3 V. in instanti mereri potuerit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94022](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94022)

13. de Trin
c. 9. 10. 17.
19. tom. 3.

q. 7. art. 12. &
q. 19. art. 3. &
q. 33. art. 3.

l. 2. de anima
tex. 3. l. 2.

l. 3. de anima
tex. 28. 10. 2.

Incorp. art.

q. 11. art. 1.

l. 2. c. 4. & 3.
tom. 4.

Obiectio

Responsio.

natura factum est caro, & perfectus homo. Sed perfectus homo habet usum liberi arbitrii: Ergo Christus habuit in primo instanti sua conceptionis usum liberi arbitrii.

Respondeo dicendum, quod (sicut supra dictum est) humana natura, quam Christus assumpsit, conuenit spiritualis perfectio, in qua non proficit, sed eam statim à principio habuit. Perfectio autem vltima non consistit in potentia, vel in habitu, sed in operatione: vnde in 2. de Anima dicitur, quod operatio est actus secundus. Et ideo dicendum est, quod Christus in primo instanti sua conceptionis habuit illam operationem animae, quae potest in instanti haberi. Talis autem est operatio voluntatis, & intellectus, in qua consistit vsus liberi arbitrii. Subito enim, & in instanti perficitur operatio intellectus, & voluntatis, magis quam visio corporalis, eo quod intelligere, velle, & sentire, non est motus, qui sit actus imperfectus (quod successiue perficitur) sed est actus iam perfectus: vt dicitur in 3. de anima. Et ideo dicendum est quod Christus in primo instanti sua conceptionis habuit vsus liberi arbitrii.

Ad primum ergo dicendum, quod esse est prius natura quam agere: non tamen est prius tempore, sed simul cum agens habet esse perfectum, incipit agere, nisi sit aliquid impediens, sicut ignis simul dum generatur, incipit calefacere & illuminare, sed calefactio non terminatur in instanti sed per temporis successione, illuminatio autem perficitur in instanti. Et talis operatio est vsus liberi arbitrii, vt dictum est.

Ad secundum dicendum, quod simul cum terminatur consilium, vel deliberatio, potest esse electio. Illi autem qui deliberatione consilij indigent, in ipsa terminatione consilij primo habent certitudinem de eligendo, & ideo non statim eligunt. Ex quo patet, quod deliberatio consilij non praecigitur ad electionem, nisi propter inquisitionem incerti. Christus autem in primo instanti sua conceptionis, sicut habuit plenitudinem gratiae sanctificantis, ita habuit plenitudinem veritatis cognitiuae secundum illud, Plenum gratiae, & veritatis. Vnde quasi habens omnium certitudinem, potuit statim in instanti eligere.

Ad tertium dicendum, quod intellectus Christi secundum scientiam infusam poterat intelligere, etiam non conuertendo se ad phantasmata: vt supra habitum est. Vnde poterat in eo esse operatio voluntatis, & intellectus absque operatione sensus. Sed tamen potuit in eo esse etiam operatio sensus, in primo instanti sua conceptionis, maxime quantum ad sensum tactus, quo sensu proles concepta sentit in matre, etiam antequam animam rationalem obtineat, vt dicitur in libro de Generatione animalium. Vnde cum Christus in primo instanti sua conceptionis habuerit animam rationalem, formato, & organo corpore eius, multo magis in eodem instanti poterat habere operationem sensus tactus.

COMMENTARIVS.

In hoc articulo solum est notanda solutio ad 3. in qua D. Thom. dicit potuisse Christum in primo instanti conceptionis suae sensibili phantasmate vt media tactus operatione, non propter speciale aliquod miraculum: sed quia proles concepta naturaliter sentit in vtero matris, prius etiam tempore, quam anima rationali informetur. Vnde fit multo magis posse sentire in illo instanti, quo informatur anima rationali, cum ergo Christus in primo instanti suae conceptionis habuerit corpus perfectum, & anima rationali informatum, naturaliter sentire potuit sensu tactus. Hoc tamen alicui videri poterit difficile: tum quia immutatio huius sensus non fit sine physica, & reali alteratione: quae non fit in instanti: tum etiam quia sensus tactus non percipit qualitates sibi congenitas, & proportionatas, nisi secundum aliquem excessum, vel intensionem: quae in eo instanti esse non potuit. Responderit D. Tho-

am aperte hoc loco sentire sensum tactus posse immutari pure intentionaliter in instanti, ad sentientem dum non qualitates suo organo inhaerentes, sed in corpore circumstante, quae sunt veluti obiectum illius sensationis, & iuxta hanc doctrinam non habet locum difficultates posita, quam rem diligentius & ex professo expendimus in libro de anima. Addendum etiam est in hac solutione, sicut in intellectu habuit Christus in primo instanti species, tum per se, tum per accidens infusa, ita potuisse habere in sensu phantasmata diuinitus infusa, quibus cooperari potuit intellectui per scientiam per accidens infusam operanti. De qua re diximus in q. 12. Quae verò hic Caieta. inculcat in q. 9. & 11. diligenter inquisita sunt.

ARTICVLVS III.

Virum Christus in primo instanti sua conceptionis mereri potuerit.

Ad tertium sic proceditur. Videtur, quod Christus in primo instanti sua conceptionis mereri non potuerit. Sicut enim se habet liberum arbitrium ad merendum, ita ad demerendum. Sed diabolus in primo instanti sua creationis non potuit peccare, vt in prima parte habitum est: ergo neq. anima Christi in primo instanti sua creationis (quod fuit primus instantis conceptionis Christi) potuit mereri.

2. Præterea, illud quod homo habet in primo instanti sua conceptionis, videtur ei esse naturale: quia hoc est ad quod terminatur sua generatio naturalis. Sed naturalibus non meremur, vt patet ex his, quae dicta sunt in secunda parte. Ergo videtur, quod vsus liberi arbitrii, quem Christus habuit secundum hominem in primo instanti sua conceptionis, non fuerit meritorius.

3. Præterea, id, quod semel aliquis meruit, iam fecit quodammodo suum: & ita non videtur quod iterum possit illud idem mereri, quia nullus meretur quod suum est. Si ergo Christus in primo instanti sua conceptionis meruit, sequitur quod postea nihil meruerit, quod patet esse falsum. Non ergo Christus in primo instanti sua conceptionis meruit.

Sed contra est, quod August. dicit super Exod. Non habuit dominus Christo iuxta animae meritum, quo potuisset proficere. Potuisset autem proficere in merito, si in primo instanti sua conceptionis non meruisset, ergo in primo instanti sua conceptionis meruit Christus. Respondeo dicendum, quod (sicut supra dictum est) Christus in primo instanti sua conceptionis sanctificatus fuit per gratiam. Est autem duplex sanctificatio: vna quidem adultorum, qui secundum proprium actum sanctificantur: alia autem puerorum, qui non sanctificantur secundum proprium actum fidei, sed secundum fidem parentum vel Ecclesiae. Prima autem sanctificatio est perfectior quam secunda: sicut actus est perfectior quam habitus, & quod est per se eo, quod est per aliud. Cum ergo sanctificatio Christi fuerit perfectissima (quia sic sanctificatus, vt esset aliorum sanctificator) consequens est, quod ipse secundum proprium motum liberi arbitrii in Deum fuerit sanctificatus, qui quidem motus liberi arbitrii est meritorius. Vnde consequens est, quod in primo instanti sua conceptionis Christus meruerit.

Ad primum ergo dicendum, quod liberum arbitrium non eodem modo se habet ad bonum, & ad malum. Nam ad bonum se habet per se, & naturaliter, ad malum autem se habet per modum defectus, & præter naturam. Sicut autem Philosophus dicit in secundo de Caelo, Posterior est, quod est præter naturam, eo, quod est secundum naturam: quia id, quod est præter naturam, est quadam excisio ab eo, quod est secundum naturam. Et ideo liberum arbitrium

186.
3. d. 3. q. 1.
art. 2. q. 1. &
dist. 14. art.
3. q. 6. & dist.
18. art. 3. &
5. c. & veri. q.
29. ar. 8. &
opus 3. c. 223.
& 2. 1. p. q. 2.
63. art. 5.

Art. 1. huius
quæst.

1. 2. rex. 18.
1070. 2.

crea-

creaturae in primo instanti creationis potest moueri ad bonum merendo, non autem ad malum peccando, si tamen natura sit integra.

Ad secundum dicendum, quod illud, quod homo habet in principio suae creationis secundum communem naturam cursum, est homini naturale: nihil tamen prohibet, quod aliqua creatura in principio suae creationis aliquod beneficium gratiae a Deo consequatur. Et hoc modo anima Christi in principio suae creationis consecuta est gratiam, qua posset mereri: & ea ratione gratia illa, secundum quam similitudinem dicitur fuisse illi homini naturalis: ut patet per Augustinum in Enchirid.

Ad tertium dicendum, quod nihil prohibet idem esse alicuius ex diuinitatis causis. Et secundum hoc Christum gloriam immortalitatis, quam meruit in primo instanti suae conceptionis, potuit etiam posterioribus actibus, & passionibus mereri, non ut esset sibi magis debita, sed ut sibi ex pluribus causis deberetur.

cap. 40. ad med. 10. 3.

tiam sibi pro illo instanti debitam. Sed neque hoc mihi satisfacit. Tum quia est inusitata illa significatio vocis. Tum etiam, quia nunquam D. Thom. poneret sub conditione, quod existimabat nulla ratione posse de esse. Vnde suspicor illam vocem vel casu excidisse, vel fortasse aliunde v. g. ex marginali notatione alicuius, aliorum errore in textum irrepsisse. Cuius indicium esse potest, quod cum pluribus alijs locis idem argumentum cum eadem solutione pertractauerit, simpliciter, & absque vlla limitatione vbiq; responderit, ut videre licet. 1. p. q. 63. a. 5. ad 3. & in 3. d. 18. q. vnica, art. 3. ad 4. & q. 29. de veritate, ar. 8. ad 2.

Vltimo cauenda est notatiuncula Caiet. quod Sacramenta non conferant gratiam eis, qui absque actuali attentione, & deuotione illa suscipiunt. Est enim haec falsa doctrina, ut suo loco latius dicemus.

ARTICVLVS IV.

Verum Christus fuerit perfectus comprehensor in primo instanti suae conceptionis.

Ad quartum sic proceditur. Videtur, quod Christus si non fuerit perfectus comprehensor in primo instanti suae conceptionis. Meritum enim praedat praemium, sicut & culpa poenam. Sed Christus in primo instanti suae conceptionis meruit, sicut dictum est. Cum ergo status comprehensor sit principale praemium, videtur quod Christus in primo instanti suae conceptionis non fuerit comprehensor.

2. Praeterea, Dominus dicit Luc. vltim. Hac oportuit Christum pati, & ita intrare in gloriam suam. Sed gloria pertinet ad statum comprehensoris: Ergo Christus non fuit in statu comprehensoris in primo instanti suae conceptionis, quando ad huc nullam sustinuerat passionem.

3. Praeterea, illud quod non conuenit nec homini nec Angelo, videtur esse proprium Deo. & ita non conuenit Christo secundum quod homo. Sed semper esse beatum, non conuenit nec homini nec Angelo: si enim fuissent conditi beati, postmodum non peccassent. Ergo Christus secundum quod homo, non fuit beatus in primo instanti suae conceptionis.

Sed contra est, quod dicitur in Psalm. 64. Beatus quem elegisti & assumpsisti, quod secundum Glossam refertur ad humanam naturam Christi, qua assumpta est a Verbo Dei in unitatem personae. Sed in primo instanti conceptionis fuit assumpta humana natura a Verbo Dei in unitatem personae. Ergo in primo instanti suae conceptionis Christus, secundum quod homo, fuit beatus, quod est esse comprehensorem.

Respondeo dicendum, quod (sicut ex dictis patet) non fuit conueniens, ut Christus in sua conceptione acciperet gratiam habitualement tantum absque actu: accepit enim gratiam non ad mensuram, ut supra habitum est. Gratia autem viatoris cum sit deficiens a gratia comprehensoris, habet mensuram in norem respectu gratiae comprehensoris. Vnde manifestum est quod Christus in primo instanti suae conceptionis, accepit non solum tantam gratiam, quantum comprehensores habent, sed etiam omnibus comprehensoribus maiorem. Et quia gratia illa non fuit sine actu, consequens est quod actu fuerit comprehensor, videndo Deum per essentiam clarius ceteris creaturis.

Ad primum ergo dicendum, quod (sicut supra dictum est) Christus non meruit gloriam animae, secundum quam dicitur comprehensor, sed gloriam corporis ad quam per suam passionem peruenit.

Vnde patet responsio ad secundum.

Ad tertium dicendum, quod Christus ex hoc, quod fuit Deus

COMMENTARIVS.

Questionem huius articuli sub eisdem terminis tractaui supra citato loco: discursum autem D. Thomae specialiter exposui tractando, an Christus meruerit gloriam animae suae. Vnde circa hunc textum animaduertendum tantummodo occurrit verbum D. Tho. notatione dignum in sol. ad 1. Cum enim docuisset (quod in eius schola frequense est, & fatis verisimile) liberum arbitrium creaturae, licet in primo instanti suae creationis possit liberè operari benè merendo: non tamen peccando: cum hoc, inquam, docuisset, addidit limitationem dicens, si tamen natura sit integra. Quod verbum nec Caietan. nec alij interpretes ponderarunt, & quamuis multum de illo cogitauerim, nihil inueni, quod sensum acmentem D. Tho. attingere videtur. Primum ergo, si natura integra contra lapsam (ut solet) distinguatur, non habet locum illa limitatio in Angelica natura, illa enim non potest non esse integra in primo instanti suae creationis; quia nec est capax originalis peccati (ut per se constat) neque actualis pro illo instanti, secundum D. Tho. Nec etiam accommodari potest ad humanam naturam, primum quia etiam homo lapsus non potest in primo instanti suae creationis peccare, cum naturaliter tunc non possit ratione uti. Quod si diuinitus illuminetur, non poterit etiam in eo instanti, quo a Deo illuminatur, peccare tum quia illuminatio illa esset a Deo, & non esset libera, vnde non posset esse talis, quae ad peccandum induceret, tum etiam, quia non minus tale peccatum tribueretur auctori naturae, quam peccatum commissum ab Angelo in primo instanti. Quod enim refert, quod natura sit lapsa, si in primo instanti operatur quasi naturaliter ducta, & gubernata ab auctore naturae. Et haec ratio in vnice probat de homine miraculose creato a Deo cum vsu rationis, in quocumq; statu creetur, siue in gratia, siue in natura integra, siue in puris naturalibus.

Dici fortasse posset D. Thomam sub primo instanti creationis comprehendisse primum instans, quo homo peruenit ad vsum rationis, in quo homo lapsus peccare potest, quia iam a se, & non tantum ab auctore naturae moueri censetur. Sed est hoc verum sit (quod non est hoc loco examinandum) non satisfacit, quia eadem ratione dici posset, hominem natum, & educatum in natura integra potuisse peccare in primo instanti, quo peruenit ad vsum rationis. Quare dicere quis posset non fuisse D. Thomam vsum ea voce, natura integra, in illa vltima significatione, quae a natura lapsa, vel pura separatur, sed dicere voluisse: liberum arbitrium non posse peccare in primo instanti, si natura sit integra, id est si habeat a suo auctore auxilium, & prouidentiam

Creatura rationalis in instanti sua creationis, vsu rationis diuinitus accepto peccare non potest.

187. Locus sup. ar. 3 adductus, Art. praet.

Aug. hoc loco Psal. 64. tom 8.

Art. praet.

q. 7. art. 3. 10 & 12.

q. 19. art. 3.